

УДК 582.929.4

Кременчук Р. І.

Інститут садівництва НААН, вул. Садова, 23, Новосілки, м. Київ, 03027, Україна,
e-mail: krem07@ukr.net

ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВНИХ СОРТІВ *LAVANDULA ANGUSTIFOLIA* L. ЗА ОСНОВНИМИ ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИМИ ОЗНАКАМИ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Ґрунтово-кліматичні умови Київського регіону не є характерними для інтродукції такої красивої і цінної ефіроолійної культури як лаванда вузьколиста. Для нормального протікання річного вегетаційного циклу необхідна сума активних температур трохи більше 3600 °С, адже батьківщина лаванди – Середземномор'я. У Київському регіоні за останні роки сума активних температур (покад 10 °С) у середньому була трохи вищою за 2700 °С. Тому для успішної інтродукції цієї культури в Київській області необхідні знання з біологічних особливостей рослини лаванди в специфічних умовах вирощування.

Якщо в Радянські часи селекцією та інтродукцією цієї культури займались досить активно, адже це дуже цінна культура як ефіроолійна, лікарська, так і декоративна, то на сьогодні у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2016 рік жодного сорту немає. Україна повністю втрачає позиції розвитку ефіроолійної галузі, з залученням до переробки рослин цих культур, вирощених на її полях.

В Інституті садівництва НААН науковці намагаються ліквідувати цю прогалину, розробляючи елементи технологій для успішного вирощування лаванди вузьколистої в зоні Лісостепу.

З цією метою закладені досліди з інтродукції лаванди вузьколистої сортами як вітчизняної, так і іноземної селекції. Відібрані найперспективніші сорти з достатньою пластичністю, з високим вмістом олії, яка має високі показники якості: 'Феєрфогель', 'Лівадія', 'Оріон', 'Восток', 'Кенінг Гумберг', 'Маєстро', 'Веселі нотки', 'Річард Уолс'. Ці сорти зарекомендували себе як достатньо зимостійкі. Фазу початку відростання спостерігали у першій декаді квітня, повне відростання – через місяць, тобто у першій декаді травня. Формування квітконосів розпочалося у другій декаді травня і тривало до 20.05. У фазу цвітіння рослини вступили з другої декади червня.

Урожайність суцвіть у середньому склала 65–70 ц/га. Висота кущів сягала 50–60 см.

Масова частка ефірної олії з кілограму біосировини суцвіть у середньому по сортах склала 12 мл, що є гарним показником для даних умов вирощування та досліджуваних сортів. Це досить обнадійливий показник, який дозволяє стверджувати про перспективність вирощування теплолюбної культури, якою є лаванда вузьколиста, в зоні Лісостепу.

Крім вивчення та вирощування сортів лаванди науковці лабораторії квітково-декоративних, лікарських та ефіроолійних культур проводять дослідження з рослинами лавандину (*Lavandula hybrida* Rev.). Це гібридні

форми від схрещування лаванди колосової і лаванди широколистої. У завдання досліджень входило вивчення перспективних форм *angustifolia* L. Mill та її гібридів, у контрольному розсаднику за комплексом господарсько-цінних ознак для подальшого створення промислових насаджень, які б повною мірою відповідали сучасним вимогам і були пристосовані до вирощування їх в зоні Лісостепу України. Виділені сортозразки будуть проходити подальшу оцінку у конкурсному сортовипробуванні з метою створення нового сортогібриду лавандину.

Дослідження зимостійкості та стійкості проти дії низьких температур рослин лаванди вузьколистої вказало на достатню їх адаптивність, та неоднорідність впливу на різні тканини рослин лаванди. Так, більш морфологічно старші частини рослин дво- та трирічні стебла, що відігравали основну роль у відновленні куща, пошкоджувались найменше у порівнянні з однорічними, які за дії температури -22°C зазнавали різних ступенів ушкодження в залежності від сорту.

Подальші дослідження будуть спрямовані не тільки на поліпшення господарських характеристик рослин лаванди і лавандину, а і на відбір рослин за рядом декоративних ознак та вмістом і якістю ефірних масел у них. Крайні із них будуть відібрані для конкурсного сортовипробування, з метою передачі їх на державне сортовипробування.

УДК 635.521: 631.526.32

Лещук Н. В.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: nadiya1511@ukr.net

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗБИРАННЯ, ОБЛІКУ ТА РОЗРАХУНКУ ПОКАЗНИКА ВРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ *LACTUCA SATIVA* VAR. *CAPITATA* L.

Сортові ресурси салату посівного *Lactuca sativa* L. на початок 2016 року складали 83 загальновідомих сорти, з яких 14 представляють var. *capitata*. Вміле поєднання морфобіологічних особливостей сортів салату посівного, груп стиглості та екоградієнтів вирощування забезпечує високу врожайність товарних головок.

Збирання та облік урожаю – завершальний етап польових досліджень з комплексної оцінки сортів салату посівного. Всю роботу організували таким чином, щоб не допустити змішування сортів і втрат урожаю. Для цього своєчасно проводили всі підготовчі роботи. Напередодні збирання оцінювали та уточнювали фактичну облікову (збиральну) площу ділянок, що дорівнювала обліковій площі за мінусом вилючок. У цей же час збирали урожай з нулівок, кінцевих захисток, коридорів і вибракуваних ділянок. Важливо правильно визначити строк збирання кожного сорту залежно від строку його досягання, що дозволить забезпечити порівняння сортів за врожайністю. З усіх повторень сорт збирали в один день, одним способом.